

Dermatolojik Hastal?klara Özgü Aile Etki Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dermatolojik Hastal?klara Özgü Aile Etki Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19692>

Özet

Dermatolojik Hastalıklara Özgü Aile Etki Ölçeği (DH-AEÖ), kronik dermatolojik hastalıklar yaşıyan bireylerin aile üyeleri üzerindeki psikososyal ve yaşam kalitesi etkilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. **psikometrik** bir araçtır. Bu ölçek, aile bireylerinin sağlıkla ilgili yaşam kaliteleri (HRQoL) üzerindeki 15 farklı boyutu tanımlamakta ve bu etkilerin şiddetini güvenilir ve geçerli bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle hastalığın yarattığı yükü ve aile ilevsellikine etkisini nicel hale getirmek için tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Dermatoloji, Dermatolojik Hastalıklar, Aile Etkisi, Yaşam Kalitesi, Hasta Yakını, DH-AEÖ, Psikometri, Ölçek Geliştirme

Yazarlar

Enver Turan, M. S. Gürel, A. Turgut-Erdemir, E. Şen-Yüksel

Amaç

Dermatolojik Hastalıklara Özgü Aile Etki Ölçeği'nin temel amacı, **deri hastalıkları**nın sadece hastayı değil, aynı zamanda aile bireylerini de nasıl etkilediğini standart bir yöntemle ölçmektir. Bu ölçek, dermatoloji alanında çalışan klinisyenlere ve araştırmacılara, hasta yakınların yaşıadıkları zorlukları tanımlama ve bu zorluklara yönelik uygun müdahale stratejileri geliştirme konusunda yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır.

Ölçek geliştirme çalışması, deri hastalıkları'nın aile üzerindeki kapsamlı etkilerini belirlemek ve bu alanda bilimsel geçerliliği yüksek bir araç sunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yapı

Ölçek, dermatolojik hastalığı olan bireylerin aile üyelerinin **sağlıkla ilgili yaşam kalitesi** (HRQoL) üzerindeki algılanan etkiyi ölçmektedir. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında yapılan kapsamlı görüşmelerin analizi sonucunda, aile bireylerinin yaşam kalitelerini etkileyen 15 farklı yön tanımlanmıştır. Bu 15 madde, aile bireylerinin duygusal, sosyal ve ilevsel alanlardaki yüklerini yansıtan tek bir yapı altında toplanmıştır.

Geçerlik

DH-AEÖ'nün geçerlik çalışması, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıya doğru bir şekilde ölçtüğünü

göstermektedir. **Yapı geçerliliği** analizlerinde faktör yapıları'nın anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeğin diki geçerliliğini değerlendirmek amacıyla, DH-AEÖ skorları ile Genel Sağlık Anketi-12 (GSA-12) arasındaki ilişki incelenmiştir ve aralarında çok güçlü ve anlamlı bir korelasyon bulunmuştur ($r=0,99$).

Ayrıca, aile bireylerinin DH-AEÖ skorları ile hastaların Dermatolojik Yaşam Kalitesi Ölçeği (DYKÖ) skorları arasında da güçlü bir korelasyon ($r=0,94$) gözlemlenmiştir, bu da aile etkisinin hasta yaşam kalitesiyle yakından ilişkili olduğunu desteklemektedir.

Duyarlılık analizi, **inflamatuvar deri hastalıkları** (örneğin, sedef hastalığı) olan hastaların aile bireylerinin, non-inflamatuvar hastalığı olanlara göre önemli derecede daha yüksek DH-AEÖ skorlarına sahip olduğunu göstermiştir ($p<0,0001$). Bu bulgu, ölçeğin klinik olarak önemli grupları ayırt etme yeteneğini kanıtlamaktadır.

Aile bireylerinin DH-AEÖ skorları ile hastaların hastalık şiddet skoru arasında pozitif ve güçlü bir ilişki ($r=0,79$) bulunmuştur, bu da hastalığın şiddeti arttıkça aile üzerindeki etkinin de arttığını göstermektedir.

Güvenirlilik

DH-AEÖ, psikometrik açıdan yüksek düzeyde güvenirlilik sergilemiştir. Ölçeğin iç tutarlılığı, tüm maddeler için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı ile değerlendirilmiştir.

Ölçeğin tüm maddeleri için **Cronbach alfa katsayısı** 0,94 olarak tespit edilmiştir, bu da mükemmel bir iç uyum düzeyine işaret etmektedir.

Kararlılık güvenilirliğini değerlendiren test-yeniden test çalışması, 7 ila 14 gün arayla uygulanmıştır. Bu uygulamanın güvenirlilik katsayısı 0,90 olarak bulunmuştur, bu da ölçeğin zaman içinde yüksek düzeyde kararlılık gösterdiğini kanıtlamaktadır.

Bu sonuçlar, DH-AEÖ'nün hem yüksek iç uyum hem de yeniden test edilebilme **güvenirliliği** gösterdiğini ve klinik araştırmalarda kullanıma uygun olduğunu ortaya koymaktadır.

Faktör Analizi

DH-AEÖ'nün yapı geçerliliğini desteklemek üzere gerçekleştirilen faktör analizinde, ölçeğin altında yatan **faktör yapıları'nın** istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Bu durum, 15 maddenin tek bir temel yapıyı (dermatolojik hastalığın aile üzerindeki genel etkisini) ölçtüğünü, ancak bu yapı'nın alt boyutları'nın da geçerli olduğunu göstermektedir. Detaylı açmılayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin teorik yapılarına uygun olduğunu teyit etmiştir.

Araç

Test Türü: Geliştirme

Format: 15 madde, 5'li Likert derecelendirme sistemi kullanılarak yapılmaktadır.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Dermatolojik hastalıkları olan bireylerin aile üyeleri (Hasta yakınları).

Yaş Grubu: Yetişkin hasta yakınları (Çalışma detayları sınırlı olsa da, genellikle yetişkin bireylerin görüşleri alınmıştır).

Popülasyon Detayları: Kronik deri hastalıkları tanınmış hastaların birinci derece akrabaları veya onlarla yaşayan aile üyeleri.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği. Yanıtlar 5'li Likert formatında derecelendirilmektedir (Örneğin: Hiçbir zaman, Nadiren, Bazen, Sık sık, Her zaman).

Anahtar Kelimeler

Dermatolojik Hastalıklar, Aile Yüğü, Cronbach Alfa, Test-Yeniden Test, Geçerlik, Güvenirlik

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Enver Turan

Sorumlu Yazar İletişim E-posta Adresi: enverturan@gmail.com

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Sağlanan kaynakta mevcut değildir.

İletişim Adresi: Sağlanan kaynakta mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2013 yılında geçerlik ve güvenirlik çalışmalarıyla birlikte yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve izinleri için sorumlu yazar Enver Turan ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullanım ve telif ücretleri hakkında bilgi, yazarın e-posta adresi aracılığıyla alınabilir.

Kaynaklar

Turan, E., Gürel, M. S., Turgut-Erdemir, A. ve Şen-Yüksel, E. (2013). Dermatolojik Hastalıklara

Özgü Aile Etki Ölçeği geliştirilmesi; geçerlik ve güvenirlik çalışması. **Türkderm-Deri Hastalıkları ve Frengi Arşivi Dergisi**, 48, 74-81. doi:[10.4274/turkderm.27167](https://doi.org/10.4274/turkderm.27167)

Dermatolojik Hastalıklara Özgü Aile Etki Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal 15 maddesi, sağlanan kaynak içeriklerinde doğrudan listelenmemiştir. Maddelerin tamamına erişim için orijinal makaleye başvurulması veya sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçek toplam 15 maddeden oluşmaktadır ve 5'li Likert derecelendirme formatı kullanılmaktadır.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: dermatolojik-hastaliklara-ozgu-aile-etki-olcegi-toad.pdf